

ΕΛΕΥΘΕΡΕΣ ΣΚΕΨΕΙΣ

υποστρατήγου ε.α. Νικολάου Ζαρκάδα

ΤΟ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗΣ ΚΑΤΑΡΡΑΚΤΗ ΑΡΤΑΣ

Μια από τις πέντε ενεργές μονές της Ιεράς Μητρόπολης Άρτας {Ι.Μ.Α.} είναι το μοναστήρι της Αγίας Αικατερίνης, που είναι κτισμένο στις πλαγιές του όρους Τζουμέρκα, δίπλα στο ορεινό χωριό Καταρράκτης του νομού Άρτας.

Η ίδρυσή του ανάγεται στα χρόνια της τουρκοκρατίας στα τέλη του 17ου με αρχές του 18ου αιώνα και συνδέεται με την θαυμαστή εύρεση της θαυματουργού εικόνας της Αγίας Αικατερίνης.

Δεν γνωρίζουμε λεπτομέρειες για την ιστορία της παλαιότερης μονής, η οποία όπως εκτιμάται καταστράφηκε στα χρόνια της εθνικής μας παλιγγενεσίας κατά το 1821 και ανακατασκευάστηκε εκ θεμελίων το έτος 1827, σύμφωνα με την λιθανάγλυφη επιγραφή, που διασώζεται πάνω από την κεντρική είσοδο.

Κατά τα ζοφερά χρόνια της δουλείας, το μοναστήρι αποτέλεσε τόπο συγκέντρωσης και διανυκτέρευσης πολλών οπλαρχηγών της περιοχής και λειτούργησε σχολείο, που συνέβαλε στο να διατηρηθούν στην περιοχή οι πνευματικοί, εκκλησιαστικοί και εκπαιδευτικοί δεσμοί του υπόδουλου ηπειρωτικού ελληνισμού. Υπήρξε φορέας της εθνικής παράδοσης και της ιστορίας.

Μεταξύ των πολλών και αξιόλογων κειμηλίων του ναού, εξέχουσα θέση κατέχει το σπουδαίο και εξαιρετικό ξυλόγλυπτο τέμπλο αυτού και η εφέστια εικόνα της προστάτιδας του ναού και της γύρω περιοχής της Αγίας Αικατερίνης, έργο του τέλους 18ου αιώνα, η οποία είναι καλυμμένη με αξιόλογη ασημένια επένδυση, έργο καλαρρυτικών αργυροχρυσόχων. Πολλά θαύματα συνδέονται με την ιερή και σεβάσμια αυτή εικόνα και τα ιερά λείψανα, τα οποία υπήρχαν σε δύο ασημένιες λειψανοθήκες, οι οποίες δυστυχώς τα τελευταία χρόνια εκλάπησαν από ιερόσυλους διαρρήκτες.

Η Αγία Αικατερίνη, πολιούχος και προστάτιδα του χωριού, καταγόταν από αριστοκρατική οικογένεια της Αιγύπτου, με άριστες σπουδές στην φιλοσοφία και στην ρητορική και ασπάστηκε τον χριστιανισμό σε νεαρότατη ηλικία. Τον μαρτυρικό της θάνατο υπέμεινε με θάρρος, προσευχή, καρτερία, υπομονή και δύναμη, που αντλούσε από την βαθεία της πίστη.

Το μοναστήρι είναι κτισμένο ψηλά στις πλαγιές ενός επιβλητικού λόφου, που η θέα του σε μαγεύει. Τόπος πνιγμένος στην βλάστηση, σε όλες τις αποχρώσεις του πράσινου και με πανύψηλα δέντρα, που σμίγουν ψηλά στις φυλλωσιές τους. Φύση οργιαστική και αμόλυντη. Τόπος ιδανικός για τον επισκέπτη-προσκυνητή χειμώνα και καλοκαίρι. Το καθολικό της μονής άντεξε στις επιδρομές των κατακτητών, αφού φυσικά φαινόμενα απέτρεψαν τον βομβαρδισμό του, κατά την ημέρα της εορτής της Αγίας στις 25 Νοεμβρίου 1940, από ιταλικά αεροπλάνα και αργότερα τα γερμανικά στρατεύματα κατοχής δεν μπόρεσαν να παραβιάσουν τις πόρτες και να πυρπολήσουν την εκκλησία κατά το ολοκαύτωμα του χωριού στις 26 Οκτωβρίου 1943. Έκαψαν όμως τα υπόλοιπα κτίρια της μονής, όπως κελιά, ξενώνα και βοηθητικούς χώρους.

Η Ιερά Μονή της Αγίας Αικατερίνης αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι της ζωής του Καταρράκτη και κρύβει μέσα της την μακρά ιστορική διαδρομή από την ίδρυσή της μέχρι σήμερα, που συνεχίζει την δημιουργική και την πολιτιστική της παρουσία και ιστορία ως ανάμνηση παλαιάς δόξας και πολυπληθούς ανθρώπινης παρουσίας. Δεν είναι τυχαίο ότι, η πέτρα στην οποία αναγράφεται η επίσκεψη του βασιλέως Γεωργίου Α΄, αμέσως μετά την απελευθέρωση της περιοχής από τον τουρκικό ζυγό το έτος 1881, είναι στον χώρο της μονής δίπλα στο παραδοσιακό πέτρινο αλώνι, όπου στην εγχάρακτη επιγραφή αναγράφεται “Εδώ έφαγεν ο Βασιλεύς Γεώργιος μετά της ακολουθίας του. 20 Οκτωβρίου 1881”.

Σήμερα, με πόνο ψυχής και με την συγκίνηση του καταρρακτηνού μέσα μου, ζωντανεύουν οι παιδικές αναμνήσεις και οι εφηβικές ονειροπολήσεις. Έρχονται στηθύμησή μου των προγόνων μου οι τάφοι, του ήλιου η ανατολή, των δένδρων οι καρποί, του χώματος η οσμή, της μάνας η αγκαλιά, των αδελφών οι θωπείες, των δασκάλων οι συμβουλές, των σχολείων οι συμμαθητές, της ζωής οι στιγμές, της αναχώρησης η ώρα, του αποχωρισμού η στιγμή, της ξενιτιάς η γεύση, της επιτυχίας η χαρά, της επανόδου η προσμονή. Όλα αυτά. Μα πάνω από όλα καημός είναι και ψυχή.

Η τρικυμία των τελευταίων ιστορικών γεγονότων διέκοψαν σκληρά, βάναυσα και απότομα την ζωή του χωριού, αρχικά το ολοκαύτωμα του Οκτωβρίου 1943 και στη συνέχεια ο αδελφοκτόνος εμφύλιος πόλεμος, οδήγησαν

στον δρόμο της εσωτερικής και της εξωτερικής μετανάστευσης τους κατοίκους, οι οποίοι όμως κρατούν σταθερά και στέρεα το νήμα της νοσταλγικής επιστροφής.

Τόπος είναι η ιερά μονή της Αγίας Αικατερίνης, με ιστορική παράδοση, εθνική προσφορά και πνευματική ακτινοβολία.

Θεσσαλονίκη, Νοέμβριος 2020

ΒΟΗΘΗΜΑΤΑ

- Κων. Βακαλόπουλου, Η Ιστορία της Ηπείρου
- Ιωάν. Σκούτα, Η Αγία Αικατερίνη
- Τζουμερκιώτικα Χρονικά {Τεύχος 1B}
- Ι.Μ. Άρτας, Ημερολόγιο 2019